

HRVATSKA ENCIKLOPEDIJA BOSNE I HERCEGOVINE, sv. 2 (E–Ź)

Hrvatski leksikografski institut Bosne i Hercegovine Mostar, Mostar 2015.

Hrvatska enciklopedija Bosne i Hercegovine prva je enciklopedija, ne samo nacionalna (hrvatska) nego i enciklopedija uopće, nastala u Bosni i Hercegovini. Ideja o enciklopedijskom izdanju koje bi obuhvatilo djelovanje Hrvata u BiH, kao jednog od tri konstitutivna naroda, nastala je davne 1999. godine u okviru projekta *Leksikon Hrvata Bosne i Hercegovine*, na poticaj nekoliko značajnih nacionalnih i vjerskih institucija Hrvata u Bosni i Hercegovini: Hrvatskoga kulturnoga društva »Napredak«, Hrvatskoga društva za znanost i umjetnost (Sarajevo), Sveučilišta u Mostaru, Vrhbo-sanske metropolije, Hrvatske zajednice Herceg-Bosna, Hrvatske zajednice iseljenika Bosne i Hercegovine te podružnica Matice hrvatske u Sarajevu i Mostaru.

Iako je prvotno bio zamišljen kao popis biografija Hrvata u BiH i onih koji su podrijetlom iz nje, leksikonu je početkom 2003. promijenjen naziv u *Hrvatski leksikon Bosne i Hercegovine* kako bi obuhvatio i popis svega što su Hrvati i njihovi pret-hodnici, zajedno s druga dva konstitutivna naroda, stvorili na tim prostorima.

Za izradu toga opsežnoga, leksikografski zahtjevnoga djela zadužen je 2004. novoutemeljeni Hrvatski leksikografski institut Bosne i Hercegovine u Mostaru (ravnatelj Ivan Andelić), Znanstveno vijeće kojega je, na čelu s akademikom Dalibor-om Brozovićem, proširilo koncepciju leksikonskoga u enciklopedijsko izdanje te 2007. promijenilo naziv leksikona u *Hrvatska enciklopedija Bosne i Hercegovine*, a glavnim urednikom imenovalo akademika Jakova Pehara.

Zamišljena kao četverosveščana edicija, po svojem sadržaju i nacionalna (hr-vatska) i opća enciklopedija Bosne i Hercegovine, primjenom suvremene leksiko-grafske metodologije pri odabiru i obradi građe, *Hrvatska enciklopedija Bosne i Her-cegovine* obuhvaća sve događaje, pojave, osobe i pojmove koji tvore ponajprije hrvatsku povijesnu, kulturnu i geografsku sastavnicu Bosne i Hercegovine, a ma-njim dijelom osobe i podatke vezane uz druge nacionalnosti.

Na prvom svesku enciklopedije (A–Đ), objavljenom 2009. u Mostaru, suradi-valo je više od 120 znanstvenika iz različitih struka, uglavnom iz BiH, a obasezao je 660 stranica teksta, odnosno 2121 natuknicu, 927 fotografija i 58 zemljopisnih i po-vijesnih karata.

Slijedeći koncepciju prvoga sveska i istu suvremenu leksikografsku metodologiju pri odabiru i obradi građe, drugi svezak *Hrvatske enciklopedije Bosne i Hercegovine* (E–J), objavljen 2015. u Mostaru, obaseže 711 stranica te sadržava 1655 natuknica (od *Eckert, Ivan* do *Juzbašić, Mato*), 820 fotografija i 38 karata. Uz glavnoga urednika (Jakov Pehar), njegova zamjenika (Marko Karamatić) i pomoćnike (Ivan Anđelić, Vladimir Šoljić, Krešimir Regan i Zoran Tomić) te koordinatora (Ivan Lovrenović), svoj su obol enciklopediji dali i članovi uredništva (Marko Babić, Radoslav Dodig, Vlatko Filipović, Serafin Hrkać, Robert Jolić, Dubravko Lovrenović, Luka Markešić, Božidar Matić, Ante Mišković, Snježana Musa, Vjekoslava Sanković-Simčić, Franjo Topić i Tomo Vukšić), 42 urednika struka te više od 180 suradnika, autora članaka. Knjigu je tiskao Grafotisak d.o.o. iz Gruda, a nakladnici, Hrvatski leksikografski institut BiH (Mostar) i Synopsis d.o.o. (Sarajevo–Zagreb), za pomoć pri konačnom oblikovanju enciklopedije zahvaljuju Leksikografskom zavodu Miroslav Krleža iz Zagreba, s kojim je Hrvatski leksikografski institut BiH nedavno potpisao sporazum o trajnoj međusobnoj suradnji.

Temeljni cilj *Enciklopedije* istaknut je u predgovoru drugome svesku: »Jedna od temeljnih intencija projekta *Hrvatske enciklopedije Bosne i Hercegovine* je – cjelinu hrvatskoga nacionalnoga života u Bosni i Hercegovini obuhvatiti i opisati na način koji istinski odgovara povijesnoj i aktualnoj ukorijenjenosti Hrvata u toj zemlji kao svojoj domovini«. Iz samoga je naziva *Enciklopedije* razvidno: 1) da je enciklopedija hrvatska, odnosno da je hrvatska sastavnica u njoj dominantna, pa je samim time i razumljivo da je pri odabiru građe naglasak stavljen na povijest, kulturu, duhovnost, gospodarstvo, znanost i umjetnost bosanskohercegovačkih Hrvata; i 2) da je ona i enciklopedija bosanskohercegovačkoga prostora u cjelini, što upućuje na to da je u obzir uzet povijesni, kulturni, društvenopolitički i državnopravni kontekst, u kojem Hrvati žive s drugim narodima u BiH. Stoga su u *Enciklopediji* i obrađeni većinom Hrvati, značajni pojedinci iz BiH, Hrvatske i drugih zemalja, ali i Srbi i Bošnjaci od značaja za BiH, pa time i za Hrvate u BiH. Jednom riječju, obuhvaćene su sve osobe, bez obzira na nacionalnu pripadnost, događaji, institucije i prostori koji su na bilo koji način pridonijeli kulturnom, javnom, političkom ili religijskom životu u BiH.

Osobita važnost ovoga sveska proizlazi iz činjenice da su u njemu obrađene, za Hrvate iznimno značajne makropedijske leksikografske jedinice, primjerice *Hrvati* (uključuje i jezik i povijest), *Hrvati izvan domovine* (BiH, RH), *gradišćanski Hrvati*, *Hrvatska*, *Hrvatske katoličke misije* (u svijetu), *Iliri*, *Ilirik*, *ilirski pokret*, *Jadransko more*, *jezik*, *Franjevački red u BiH*, *franjevački samostani Bosne Srebrenice i Hercegovačke provincije*, *franjevci u književnosti BiH*, i druge, iznimno važne za kulturu (*film u BiH*, *glazba*), prirodne (*fauna BiH*, *geografija*) i društvene znanosti (*etnologija*, *filozofija u BiH*), a napose za prošlost, sadašnjost i budućnost Hrvata u BiH (primjerice

Europa, Europska unija, jugoslavenstvo, Jugoslavija). Prvi put je samostalno enciklopedijski obrađena *Hercegovina*, makropedijski članak (podnaslovima podijeljen na segmente: I. opći podatci, II. prirodna obilježja, III. demografska obilježja i naselja i IV. povijest), s odrednicom »povijesno-geografska regija u BiH« u glavi članka.

I drugi svezak *Enciklopedije* zadržao je temeljne značajke enciklopedijskoga stila: faktografičnost, ekonomičnost, informativnost, objektivnost, sustavnost i strukturiranost članaka. Iako je *Enciklopedija* pisana hrvatskim standardnim jezikom, u drugome su svesku provedene neke sitnije jezično-pravopisne inovacije: primjerice kratica *bh.* za bosanskohercegovački umjesto ustaljene *bos.herc.*, primjena fonetskoga načela pri pisanju pridjeva izvedenih od stranih imena (*vašingtonski, dejtonski, bodlerovski*), te pisanje imena naroda prema njihovoj uobičajenoj praksi (*ŷevreji*).

Iako *Enciklopedija* ima nacionalni predznak, u njezinu su izradu uključeni i suradnici pripadnici drugih naroda, a u samom tekstu enciklopedije približno 30% sadržaja izravno je povezano s pripadnicima drugih naroda, kako konstitutivnih tako i manjinskih, i vjera u Bosni i Hercegovini. Obradene su i sve važne teme vezane i uz susjedne narode te iseljništvo, što pridonosi razumijevanju demografskih kretanja te povijesno-kulturnog, političkog i uopće društvenog života i u Bosni i Hercegovini.

IVA KLOBUČAR SRBIĆ